

*аспірант кафедри теорії, практики
та перекладу англійської мови
Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПРАГМАТИЧНИМ

Лексичне значення слова – за словами В.М. Телії – це «пусковий механізм, що включає слово в текст» [1], тому особливої уваги в сучасній мовознавчій парадигмі набуває функціональний аспект лексичної семантики, а також розгляд слова і його лексичного значення з позицій прагматичної зумовленості. Лексичне значення слова – це структура, яка складається з таких компонентів, як: логіко-предметний, поняттєво-семантичний, емотивно-конотативний, структурний та прагматичний. Компонентний склад лексичного значення слова визначається низкою чинників: необхідністю номінувати об'єкти і явища навколишньої дійсності (логіко-предметний компонент), семантизувати поняття (поняттєво-семантичний компонент), відображати психічні дії, що супроводжують процес номінації, тобто почуття, емоції, особливості сприйняття позначуваної словом реальності, її оцінку тощо (емотивно-конотативний компонент), позначати вживання слова в певній комунікативній ситуації (прагматичний компонент). Комунікативно-прагматичними орієнтирами в семантиці слова є не лише логіко-предметний, поняттєво-семантичний та емотивно-конотативний компоненти, але й власне мовні відношення між словами (синтагматичні, парадигматичні та епідигматичні), які визначають структурний компонент у складі лексичного значення слова. У необхідності теоретичного осмислення взаємодії структурного і прагматичного компонентів лексичного значення слова, зокрема впливу першого на останній, полягає актуальність цієї статті.

Метою цієї статті є охарактеризувати зв'язок структурного та прагматичного компонентів лексичного значення слова. Предметом цієї статті є структурний компонент лексичного значення слова, його зв'язки з прагматичним компонентом лексичного значення слова.

Концепцію власне мовних відношень (синтагматичних і парадигматичних) вперше було введено І.А. Бодуеном де Куртене та М.В. Крушевським, однак традиційно ці поняття пов'язують із іменем Ф. де Соссюра, який, намагаючись формалізувати мовні факти і явища, вказав на існування між ними синтагматичних та асоціативних зв'язків і ввів у науковий обіг терміни «синтагма», «парадигма», «значущість».

Як центральна одиниця мови, слово входить до парадигматичної та синтагматичної мовних систем. Системна організація одиниць мови, зокрема слів, є результатом системного ладу категорій мислення, адже слово в людській свідомості й пам'яті не існує ізольовано, а тяжіє до інших слів та утворює різні сполучення з ними (Ш. Баллі, М.В. Крушевський, Ф. де Соссюр, Л.В. Щерба, В.В. Виноградов, В.В. Морковкін й ін.).

Парадигматична система – це система відношень, переважно протиставлень, між одиницями одного порядку, рівня, класу, які утворюють мовні парадигми – набір однорідних мовних одиниць, що відрізняються (диференціюються) одна від одної за певною ознакою. На лексичному рівні парадигми утворюються словами за спільністю та / або диференціацією формальних чи семантичних ознак [2].

Синтагматична система – це система правил, норм сполучуваності однорідних і різнорідних елементів мови, що слугують основою формування й формулювання мовних висловлювань (відповідно до норм певної мови). Сполучення мовних одиниць, що супроводжують одна одну в потоці мовлення, утворюють синтагми [2]. Слово як елемент певної синтагми називають словом-синтагмою, а парадигми – словом-ономатемою.

Виступаючи елементом парадигматичної та синтагматичної систем мови, слово, зокрема його лексичне значення, містить структурний компонент, тобто вказівку на формальні, власне мовні відношення слова з іншими лексичними одиницями. Структурний компонент лексичного значення – це формальна характеристика лексичної одиниці, що фіксує її місце у системі мови. В основу структурного компонента лексичного значення покладено відношення знаків один з одним. Відповідно, структурний компонент лексичного значення слова реалізується у двох формах: синтагматика й парадигматика. Перша є однією з найважливіших структурних характеристик слова, бо визначає його лінійні зв'язки, семантичну дистрибуцію та валентність, тобто здатність слова вступати в смислові відношення з іншими лексичними одиницями. Друга характеризує вертикальні відношення слова, яке входить у певний клас, тобто детермінує позицію слова в межах певної парадигми, вказуючи на спільні й / або диференційні ознаки плану змісту слова, тобто його значущість [3].

Структурний компонент лексичного значення слова – це діалектична єдність, складові якої перебувають у відношеннях взаємозв'язку та взаємозалежності. Синтагматичні зв'язки слугують передумовою організації думки у формі висловлювання за допомогою семантично й структурно пов'язаних слів, а парадигматичні, визначаючи значущість слова – семантичною основою їх сполучуваності. При цьому, згідно з Д.М. Шмельовим, парадигматична та синтагматична закріпленість слова в системі мови регулюється законом оберненого відношення: «Чим більше визначено місце слова в лексико-семантичній парадигмі, тим менше воно зв'язано синтагматично; і навпаки». Так, парадигматично закріплені в системі мови слова необмежені (в мовному плані) лексичною сполу-

чуваністю, тобто синтагматично незакріплені (*наприклад, to sit on the shore / in a chair / cross-legged / tight mouço*). Словам із фразеологічно зв'язаними значеннями, навпаки, характерна синтагматична обмеженість та парадигматична незакріпленість, адже їх позиція у будь-яких парадигматичних рядах є досить нестійкою (*наприклад, cash on the barrelhead; like billy-o mouço*) [4, с. 60].

Згідно з В.В. Морковкіним семантизація як процес розкриття значення слова має спиратися на тезу про включення в значення слова значущості [5], оскільки остання детермінує й (частково) детермується зв'язками слів з їх партнерами по контексту в тексті та висловлюванні. У сучасному мовознавстві поняття «значення» і «значущість» нетотожні. Перше позначає відношення акустичного образу до поняття, позначуваного словом, друге – відношення знака до інших знаків у межах мовної системи. Згідно з Ф. де Соссюром значущість знака визначається шляхом його протиставлення іншим знакам, їх взаємним обмеженням. Значущість – це системне значення слова, тобто значення, якого набуває слово як елемент певного класу в системі мови чи певного контексту [6].

Слово – це особлива мовна одиниця, яка володіє синтагматичною (сисловою) значущістю, що виникає на підставі індивідуального (парадигматично закріпленого) значення слів під час їх поєднання в лінійному ряді [7, с. 30], тому значущість слова визначається не лише в межах певної парадигми, а й синтагми. Зв'язок структурного компонента, зокрема синтагматики, з прагматичною складовою частиною лексичного значення («додатковою стосовно основного змісту слова інформацією про учасників та умови комунікації» [8, с. 52]) полягає в тому, що перший є формальним регулятором включення слова в синтагматичні ряди і визначає функціональний аспект семантики слова, адже існування слова-ономатеми, відірваного від функціонування в мовленні, є лінгвістично, комунікативно та прагматично нерелевантним.

Таким чином, лексичне значення слова не можна обмежити лише логіко-предметним, поняттєво-семантичним й експресивно-конотативним компонентами, адже слова, значення яких перетинаються логіко-предметною та поняттєво-семантичною складовою частиною, а також емотивно-конотативними відтінками, включеними в семантику слова, можуть не співпадати за значущістю, мати відмінні дистрибутивні потенції, а на рівні синтагматики – по-різному експлікувати оказіональні емотивно-конотативні семи, маніфестація яких зумовлена комунікативно-прагматичною ситуацією. Тому цілком логічним видається твердження Ю.Д. Апресяна про те, що межі семантики, прагматики й синтактики в структурі лексичного значення слова мають дифузний, рухомий характер, адже «те, що часом вважають семантичними відмінностями (напр., відтінки значень), являє собою відмінності у сполучуваності» [цит. за: 9, с. 38]. Із Ю.Д. Апресяном солідаризуються інші мовознавці: М.Ф. Алефіренко, Н.Д. Арутюнова, О.Г. Беляєвська, В.І. Заботкіна, Н.Г. Іщенко, І.М. Кобозева, О.С. Кубрякова, В.В. Левицький, В.В. Морковкін, М.В. Нікітін та ін.

Структурний компонент лексичного значення слова, зокрема синтагматика, реалізує такі властивості слова, як: валентність, сполучуваність і дистрибуція. На рівні мови потенційна здатність слів поєднуватися одне з одним закладена у валентності, яка в сучасному мовознавстві здобула такі визначення: а) можливість поєднання одиниць мови в мовленні, закладена в системі мови; б) потенційна сполучуваність лексичних одиниць; в) мовний аспект синтагматики [7, с. 30].

Мовленнєвим аспектом синтагматики є сполучуваність, тобто реалізація валентності слова в мовленні, реальна властивість мовних одиниць поєднуватися одна з одною для утворення одиниць вищих мовних рівнів. Згідно з М.П. Кочерганом «сполучуваність слова можна інтерпретувати як його контекст, а словосполучення – як мінімальний контекст слова» [10, с. 274]. Оскільки здатність лексичних одиниць поєднуватися в мовленні відбувається в певних лінгвістичних умовах, контекст інтерпретують як «словесне оточення певного слова, достатнє для об'єктивації його лексичного значення» [1]. Крім власне мовного, існує фізичний (М.М. Бахтіна), або ситуативний (побутовий) контекст, тобто «час, місце спілкування, учасники комунікативного акту тощо» [10, с. 275]. Фізичний контекст зумовлює вибір прагматично значущих лексичних одиниць, допомагає визначити імплікаціонал та семіоімплікаціонал лексичного значення слів через зв'язок із комунікативно-прагматичною ситуацією.

У лінгвістичній парадигмі поняття «контекст» як одиничне, одноразове оточення мовної одиниці протиставляється терміну «дистрибуція». Введене в науковий обіг представниками американської дескриптивної лінгвістики, поняття «дистрибуція» означає «сукупність усіх оточень (контекстів), в яких зустрічається певний елемент, тобто безліч всіх (різних) можливих позицій елемента щодо позицій інших елементів» [11]. Відповідно, потенційна здатність слів поєднуватися одне з одним на рівні мови закладена у валентності, яка слугує основою сполучуваності, фактичної реалізації валентності у мовленні. Під час сполучення слова на рівні мовлення утворюють контекст, обмежуючи й уточнюючи лексичне значення один одного. Валентність, сполучуваність та контекст визначають дистрибутивні потенції слова; всі ці мовні явища об'єднуються в межах гіпероніма «синтагматика».

Згідно з М.В. Валавацькою всі наведені поняття нерозривно пов'язані з лексичним значенням слова, в якому сполучуваність реалізується за допомогою «участі» його окремих компонентів, що називаються семами (мінімальні семантичні компоненти), наявними в складі більшого компонента значення слова (логіко-предметного, поняттєво-семантичного, емотивно-конотативного, прагматичного). При цьому в сучасному мовознавстві існує дві позиції щодо визначення взаємозв'язку сполучуваності слова і його лексичного значення, що зумовлено розбіжністю підходів до тлумачення останнього. По-перше, лексичне значення слова вважають залежним від контексту, від реалізації сполучувальних властивостей слова в мовленні. По-друге, в ньому вбачають внутрішню властивість слова, що зумовлює сполучуваність слова з іншими лексемами. Визначаючи лексичне значення слова первинним, прихильники другого підходу вважають, що сполучуваність – це найважливіший власне мовний по-

казник значення, а не саме значення [7, с. 30]. Однак який би з членів дихотомії «значення-сполучуваність» не визнавався першочерговим, сумнівів стосовно їх взаємодії у визначенні семантики слова не виникає.

Так, на думку О.Л. Рубльової, «слово та контекст знаходяться у відношеннях взаємозв'язку і взаємозумовленості: можливість певного контексту зумовлена семантикою слова, а реалізація певної семантики зазвичай зумовлена контекстом, часто досить обмеженим» [1]. Це твердження доводиться законом семантичного узгодження, згідно з яким значення слів, що сполучаються у мовленні, повинні мати хоча б одну спільну сему. Відповідно до тези про синтагматичну взаємодію знаків В.Г. Гака в такій ітеративній функції може опинитися будь-яка сема. Наприклад, у реченні Пташка прилетіла до гнізда двічі повторюється сема «летіти»: в іменнику «пташка» (оскільки політ для пташки є нормальним способом пересування) та дієслові «летіти». Ітеративна сема у висловлюванні виступає як формальний спосіб організації пропозиції на семантичному рівні й може інтерпретуватися як семантичне узгодження, що є подібним граматичному узгодженню [12, с. 376–379].

Семний склад слова визначається на осі парадигматики, а виділення диференційних сем певного слова в парадигматичному ряді є основою його значущості. Таким чином, структурний компонент лексичного значення слова виступає засобом диференціації та протиставлення слова іншим словам мовної системи. Як формальний регулятор місця слова в парадигматичному ряді, парадигматика перебуває у відношеннях взаємозалежності й взаємозумовленості з логіко-предметною та поняттєво-семантично складовими частинами семантики слова, які є певним чином прагматичними. Останні утворюють концептуальне ядро лексичного значення, яке встановлює зв'язки слова з позначуваною реалією (денотатом) і її мовним найменуванням (сигніфікатом), а також може містити емотивно-конотативні семи, що, вказуючи на суб'єктивне ставлення мовців до позначуваної реалії, стають системним значенням та, відповідно, слугують однією з передумов встановлення комунікативно-прагматичного регістру слова (вказівки на вживання слова у формальній / неформальній / нейтральній ситуації спілкування).

Логіко-предметний, поняттєво-семантичний і емотивно-конотативний компоненти формують основу системного значення слова, визначають системні відтінки семантики, що слугують формальними характеристиками змісту лексичної одиниці, на основі яких вона входить до певних парадигматичних рядів. Прагматичність структурного компонента, зокрема парадигматики, полягає в необхідності вибору на парадигматичній осі слова, що найкраще задовольняє комунікативно-прагматичні інтенції мовців. Парадигматика дозволяє обрати в парадигматичному ряді потрібне слово, визначити міжслівні відношення (синонімічні, антонімічні тощо), щоб зробити комунікативний процес найбільш прагматично навантаженим.

Парадигматичні відношення пов'язують лексичні одиниці в структурі мови, утворюючи лексико-семантичні поля, групи та категорії. Міжслівні парадигматичні відношення утворюють категорії синонімії й антонімії, що розглядаються в ономасіологічному аспекті, а внутрішньослівні – категорії полісемії та омонімії, які розглядаються в аспекті семасіології.

Лексико-семантичне поле – це ієрархічна структура безлічі лексичних одиниць, об'єднаних загальним (інваріантним) значенням, що відображають у мові певну понятійну сферу. [...] Лексику можна представити у вигляді системи семантичних полів, що взаємодіють та утворюють складну й специфічну для кожної мови «картину світу» [13, с. 458]. Взаємодія та взаємозв'язок лексико-семантичних полів частково зумовлені наявністю в їх складі багатозначних слів, лексико-семантичні варіанти яких входять до різних полів, тому лексико-семантичні поля – це відносно автономні мовні структури, взаємодія яких у системі мови забезпечує безперервність смислового простору [10, с. 265].

У межах лексико-семантичних полів виділяють лексико-семантичні групи, тобто об'єднання слів однієї частини мови із загальним основним компонентом лексичного значення [14]. До складу лексико-семантичних груп входять лексико-семантичні категорії (синоніми, антоніми, конверсиви й гіпоніми), що визначаються на основі семантичних або формальних опозицій. Фундаментальним чинником структурування словникового складу вважають гіпонімічні відношення, адже вони об'єднують слова в лексико-семантичні поля та групи [10, с. 269], а також пов'язують слово-знак із закріпленими за ним лексико-семантичними варіантами.

Лексико-семантичні варіанти, які корелюють один з одним у межах слова, існують не довільно, а впорядковано й утворюють семантичну чи смислову структуру слова. Таким чином, полісемія – це семантичне варіювання, а полісемантичне слово – це сукупність лексико-семантичних варіантів у структурі значення слова. Варіювання значень у межах одного слова є прагматично зумовленим, адже число позначуваних словом реалій може розширюватися в процесі розвитку мови. Згідно з О.Г. Беляєвською «ці значення формуються в процесі реального функціонування мови, коли та чи інша контекстна або ситуативна модифікація значення слова стає стійкою та відтворюється» [8, с. 57].

Згідно з працею Д.М. Шмельова «О третьем измерении лексики» семантична структура кожного багатозначного слова може розглядатися як відображення епідигматичних відношень («асоціативно-дериваційних зв'язків між словами за формою і змістом» [10, с. 275]), адже переносні значення слова кваліфікують як ті, що асоціюються з його основним, прямим значенням. Розгляд слова з позицій епідигматики спирається на тезу про те, що воно є двосторонньою одиницею мови, яка володіє планом змісту та вираження і, з одного боку, пов'язана з формально близькими словами, а з іншого, – з тими точками «семантичного простору», з якими співвідноситься за змістом. Звідси цілком логічним видається твердження про те, що синтагматика та парадигматика зумовлюють зміст семми, а епідигматика елементів мовного значення не стосується, бо відображає ті стійкі асоціації, які базуються на уявленні про позначувані предмет, явище чи ситуацію [4, с. 61].

Епідигматичні відношення, з одного боку, зумовлюються формальними (структурними), а з іншого, – змістовими зв'язками мовних знаків. Останні детермінуються позамовними асоціаціями й власне мовними чинниками. Потенційне смислове перетворення прямих значень визначається в рамках асоціативного (позамовного) поля, «однак мова створює певний відбірний фільтр, через який проходять «предметні» асоціації, адже далеко не всі вони здатні стати джерелом переносного слововживання: семантичні транспозиції багатьох слів значною мірою задаються тим асоціативно-тематичним полем, до якого належать відповідні слова» [4, с. 64]. Асоціативні процеси смислового та словотвірного зближень можуть закріплюватися в мові й ставати системними словами, перетворюючи асоціативно-дериваційні зв'язки на засіб збагачення лексичного складу мови, а епідигматику – на «комплексний системотворчий фактор, який використовує синтагматичні й парадигматичні відношення у функції асоціативно-дериваційної мотивації» [15, с. 93].

Відсутність асоціативних зв'язків між основним значенням слова з його похідним лексико-семантичним варіантом нівелює внутрішню смислову вмотивованість останнього, спричиняючи виникнення омонімів. Явище омонімії зумовлено відсутністю спільних семем (відповідно, асоціативно-смислових зв'язків), що формально виражаються однаковими лексемами [1]. Таким чином, полісемія сприяє утворенню нових похідних, у тому числі й омонімів, перетворюючи явище омонімії на результат «невмотивованості» похідного слова. Категорія «вмотивованість за змістом та формою» є основою протиставлення полісемантичних й омонімічних слів, адже нівелювання закріпленого за іменем значення призводить до втрати його «знакової» природи, тобто нівелюється цінність слова як знака із комунікативно, прагматично зумовленими та соціально закріпленими за ним формою і змістом (Н.Г. Іщенко, О.С. Кубрякова, М.В. Нікітін та ін.).

Отже, парадигматичні й синтагматичні зв'язки формують значущість прагматично маркованого слова. Вплив прагматичного компонента на структурний у межах лексичного значення слова обґрунтовується: 1) парадигматичними зв'язками слова, які зумовлюють включення слова у вертикальні ряди з іншими словами та приналежність до різноманітних лексико-семантичних угруповань, а також детермінують позицію слова в межах цих угруповань, тобто його значущість; остання слугує власне мовним регулятором вживання слова, враховуючи обмеження на його застосування в різноманітних ситуаціях спілкування, та дозволяє вибрати в парадигматичному ряді (синонімів, антонімів тощо) слово, необхідне для щонайкращого досягнення комунікативно-прагматичних інтенцій мовця; 2) синтагматичними зв'язками слова, які зумовлюють включення слова в лінійні відношення з іншими словами, визначають семантичну валентність слова, його сполучувальні властивості й дистрибутивні потенції; 3) взаємодією синтагматичних та парадигматичних зв'язків слова, що дозволяє системним характеристикам слова в процесі функціонування набувати прагматичної релевантності; 4) водночас екстралінгвістичні фактори функціонування слова можуть впливати на: а) збагачення внутрішньослівної парадигми (тобто лексико-семантичних варіантів у межах слова) та призводити до варіативності лексичного значення; б) процеси асоціативно-смислового заміщення, що спричиняють формування переносних значень у межах багатозначного слова; в) процеси асоціативно-словотвірного зближення, які призводять до існування в мові спільнокореневих слів подібних за значенням і формою; г) нівелювання асоціативно-смислової вмотивованості похідного слова, що перетворює полісемію як результат епідигматичних зв'язків на засіб збагачення словникового складу новими похідними словами та омонімами.

Література:

1. Рублева О.Л. Лексикология современного русского языка [Електронний ресурс] / О.Л. Рублева. – Владивосток : Изд-во Дальневосточного ун-та, 2004. – Режим доступу до ресурсу : http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/008/41008/18313?p_page=1.
2. Ковшиков В.А., Глухов В.П. Психолінгвістика. Теория речевой деятельности [Електронний ресурс] / В.П. Глухов, В.А. Ковшиков // М.: Астрель, 2007. – Режим доступу до ресурсу : http://www.e-reading.club/chapter.php/103649/26/Gluhov_Kovshikov_-_Psicholingvistika._Teoriya_rechevoii_deyateli_nosti.html.
3. В.А. Белошапкова, Е.А. Брызгунова, Е.А. Земская и др. Современный русский язык: Учеб. для филол. спец. ун-тов [Електронний ресурс] / В.А. Белошапкова, Е.А. Брызгунова, Е.А. Земская и др. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк. – 1989. – Режим доступу до ресурсу : http://scicenter.online/russkiy-yazyk/vidyi-leksicheskogo-znacheniya_72085.html.
4. Шмелев Д.Н. Избранные труды по русскому языку / Д.Н. Шмелев // Вст. ст. Л.П. Крысина. – М. : Языки славянской культуры, 2002. – 888 с.
5. Морковкин В.В. Идеографические словари [Електронний ресурс] / В.В. Морковкин. – М. : Издательство Московского университета. – 1970. – Режим доступу до ресурсу : http://rifmovnik.ru/ideog_book.htm.
6. Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики [Електронний ресурс] / Ф. де. Соссюр. – Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 1999. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.philol.msu.ru/~discours/images/stories/speckurs/saussure1.pdf>.
7. Валавацкая М.В. Комбинаторная семасиология (семантика и сочетаемость слов) / М.В. Валавацкая // Мир науки, культуры, образования. – № 7. – 2009. – С. 29–34.
8. Беляевская Е.Г. Семантика слова : учеб. Пособие для и-тов и фак. иностр. яз. / Е.Г. Беляевская. – М. : Высш. шк., 1987. – 128 с.
9. Левицький В.В. Лексикология німецької мови [Текст]: [посібник] / В.В. Левицький. – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 390 с.

10. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. Видання 2-ге, виправлене і доповнене / М.П. Кочерган. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 464 с.
11. Бульгина Т.В. Дистрибуция // Большая советская энциклопедия: [в 30 т.] [Электронный ресурс] / гл. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М. : Советская энциклопедия, 1969–1978. – Режим доступа до ресурсу : dic.academic.ru/dic.nsf/bse/84843/ Дистрибуция.
12. Гак В.Г. К проблеме семантической синтагматики [Текст] / В.Г. Гак // Проблемы структурной лингвистики. 1971. – М. : Наука, 1972. – С. 367.
13. Новиков Л.А. Семантическое поле / Л.А. Новиков // Русский язык: энциклопедия. – М., 1998. – С. 458–459.
14. Филин Ф.П. О лексико-семантических группах слов [Электронный ресурс] / Ф.П. Филиппин // Очерки по теории языкознания. – М. : Наука, 1982. – Режим доступа до ресурсу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/rwiki/1313082>.
15. Алефиренко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке. Учебное пособие / Н.Ф. Алефиренко. – 4-е издание, стереотипное. – Москва : Флинта, 2014. – 416 с.

Анотація

Ю. ГАЙДЕНКО. СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПРАГМАТИЧНИМ

У статті розглядається взаємозв'язок і взаємозумовленість структурного та прагматичного компонентів у лексичному значенні слова. Висвітлено механізми взаємодії структурного та прагматичного компонентів, а також складових частин першого – синтагматичних та парадигматичних зв'язків.

Ключові слова: епідигматика, парадигматика, синтагматика, структурний компонент лексичного значення слова.

Аннотация

Ю. ГАЙДЕНКО. СТРУКТУРНЫЙ КОМПОНЕНТ ЛЕКСИЧЕСКОГО ЗНАЧЕНИЯ СЛОВА И ЕГО СВЯЗЬ С ПРАГМАТИЧЕСКИМ

В статье рассматривается взаимосвязь и взаимообусловленность структурного и прагматического компонентов в лексическом значении слова. Освещены механизмы взаимодействия структурного и прагматического компонентов, а также составляющих первого – синтагматических и парадигматических связей.

Ключевые слова: эпидигматика, парадигматика, синтагматика, структурный компонент лексического значения слова.

Summary

I. GAIDENKO. STRUCTURAL COMPONENT AND ITS RELATION TO PRAGMATIC COMPONENT OF THE WORD'S LEXICAL MEANING

The article is aimed at interrelation and interaction of structural and pragmatic components of the word's lexical meaning. Due attention is paid to the mechanism of interaction of structural and pragmatic components as well as syntagmatic and paradigmatic constituents of the former.

Key words: epidigmatics, paradigmatics, syntagmatics, structural component of the word's lexical meaning.